

Buổi chiều ở trong nhà

Ba bố con ngồi giữa sân, trong lòng một mảnh chiếu rách nham nhở.

Anh Hối xoe quần lên tận bẹn, đoạn dài hai cẳng chân. Thằng Bang cưỡi một bên khoeo bố. Giả làm ngựa đang tể, nó nằm mọp xuống. Cái Hiệu ngồi cạnh, miệng nhai kẹo bột tép tép. Cả hai cùng chăm chú nhìn lên mồm bố đương hát. Anh Hối đương hát thực. Anh hát cho hai con anh nghe. Trước hết, anh phồng hai má, giáo đầu mấy điệu mồm. Chỉ có một cái mồm cũng đủ và cũng kiêm cả. Từ tiếng trống cơm bùng bùng, tiếng nhị cò cứ đến tiếng hát tình bằng ứ ự. Hai đứa trẻ thích bố quá. Bố vừa cho ăn kẹo bột, bố lại hát cho mà nghe.

Bung bập bung! Bung bập bùng!

Đào liễu, ối a! Cô mình

*Đôi vai tình tang gánh chữ chung tình xa
là đường xa...*

Hai đứa trẻ lim dim mắt. Chúng mãi mê theo lời hát vỡ rè rè. Chắc chúng đương tò mò nghĩ đến một đêm vào đám tháng Hai, đứng trước rạp chèo, trong sân đình làng... Thấy bố im, thằng Bang phát vào đùi bố: “Bố ngựa ới, hát nữa đi, bố ngựa”.

Anh Hối thở phè một cái, lại cao hứng:

Anh thương cô nàng như lá đài bi

Ngày nắng dãi đêm thì dâm sương.

Rồi ba bố con cùng im. Trong tịch mịch, chỉ nghe tiếng người nhai cốm cột và tiếng muỗi hát o o. Cả ba cái mồm cùng nhai kẹo. Lúc chiều, anh Hối mua một chĩnh bốn chiếc kẹo bột ở ngoài ngõ xóm. Còn một cái để dành vợ. Chị Hối đi làm bây giờ cũng sắp đến độ về.

Trời đã chạng vạng.

Chị Hối đã về.

- Làm gì mà ngồi như bụi mọc cả thế kia?

- A mạ về! A mạ về!

Hối pha trò:

- Đáng nhẽ bố con tôi ngồi cả trong phản ấy, mà lơ mơ muỗi khiêng lúc nào không biết.

Bác Hối gái cười tùm. Cái Hiệu túm lại, hỏi mẹ:

- Mẹ bụng gì thế?

- Bát dậu.

Bác bưng bát dậu vào trong nhà. Mấy tháng nay, cả nhà bác thường đi ngủ từ lúc chập tối, lúc gà nháo nhác lên chuồng.

Bởi không có gì để làm cho sáng đèn. Riêng hai đứa trẻ thích đi ngủ kiểu gà vịt ấy mà thôi. Còn hai người lớn thì lấy đó là sự khổ. Bởi họ không làm thêm được một việc gì về ban tối. Vào những tuần trăng, cũng còn có thể ngồi đánh cái thùng, quay một ống tơ. Nhưng phải đầu đêm nào trăng cũng sáng. Và cái mảnh sân bé nhỏ của nhà này, bóng xế nghiêng xuống, ánh trăng lọt vào chẳng được mấy chốc, trăng chỉ nhớn đến chơi có một tí rồi lại lảng đi. Không ai nghĩ đến chuyện bỏ tiền ra mua dầu. Từ ngày các thứ dầu thấp trở nên đắt đỏ, vợ chồng bác Hối coi mua dầu là một chuyện tiêu hoang. Vợ chồng bác chưa biết tiêu hoang bao giờ. Nhưng lâu nay, bác Hối thấy người ta tính: mỗi tối thắp chập chờn độ hai xu dầu ta, có thể làm được đến năm xu việc. Bác muốn bắt chước mọi người. Chiều hôm ấy, mua về một bát dậu.

Bấy giờ, ở trong nhà, bác Hối gái hỏi với ra:

- Ba bố con ăn cơm chưa?

- Ăn rồi. Nhà ra tôi cho cái kẹo này.

Nói xong câu ấy, bác Hối lại bắt đầu hát cho hai con nghe. Bác đổi sang giọng kể chuyện. Tiếng trầm tiếng bổng hòa theo bàn tay vỗ vào bụng làm nhịp:

*Có yêu thì nói rằng yêu
Chẳng yêu thì nói một điều cho xong
Làm chi dờ đục dờ trong
Lờ dờ nước hén cho lòng chẳng thương.*

Dứt câu, bác Hối hỏi vợ:

- Hay đấy chứ, mẹ mày nhỉ?

Nhưng người vợ không đáp. Bác ta đang tìm cái gì lục cục trong nhà. Đúng, đương tìm vật gì thực. Hết đứng lại ngồi xuống, lại lom khom, quờ quạng tay vào trong gầm phản.

Người chồng hỏi:

- Mẹ mày tìm gì thế?

- Tìm cái chai.

- Chai nào?

- Chai đựng dầu chứ còn chai nào nữa!

Bác Hối trai ngẩn người:

- Tưởng mẹ mày mang chai đi mua dầu?

Bác gái biết có sự không tốt chi đây, liền lồng ra hiên, trợn mắt:

- Ai mang đi mua dầu. Thôi chết tôi rồi! Cái chai đâu?

Người chồng tần ngần một tí rồi hỏi:

- Tưởng nhà ta có hai cái chai.

- Bán một cái hôm nọ để mua thuốc cao cho thằng Bang rồi. Còn cái chai nữa ở nhà đâu?

Bác Hối cười ề ề:

- Thế thì tớ không biết. Lúc nãy tớ bán nốt cái chai ấy rồi. Tưởng nhà có hai cái thì đằng ấy đem đi mua dầu. Ai biết đâu. Tớ bán cho thằng đồng nát được hai xu rưỡi. Một chĩnh đem mua kẹo chia cả nhà đấy.

Đáng lẽ bác còn kể lể dài dòng và dụi dàng nữa, nhưng vợ bác đã lu loa:

- Ối giờ đất ơi! Hại tôi rồi! Làm hại tôi rồi. Có mỗi một cái để đựng dầu mà cũng bán tào bán huyết của tôi đi rồi.

Thế là người đàn bà dẫn bát dầu xuống phản, ngồi xoạc hai chân ra, kể lể. Chị làm ghê gớm như chồng vừa ăn trộm tiền để trong hòm. Bao nhiêu điều gì không phải từ năm ngoái năm kia, chị đem ra nói lại. Chị nói, kè nhẹ giọng cao giọng thấp. Thôi thế là anh Hối tức quá. Song anh cũng còn ngọt nhạt:

- Cái gì mà nói dai thế. Người đâu có người...

Chị vợ lấy hơi, gào to hơn trước:

- Ối giờ đất ơi! Người ta làm hại tôi rồi, người ta cấm đoán tôi...

- Bố mày, ông cấm đoán gì mày?

... Thế là người đàn ông rục lên. Y mắt môi lại, xông vào đá ngay vợ một cái. Mụ đàn bà ngã lăn chiêng, kêu làng ầm ĩ. Hai đứa con cũng sợ quáng quàng, giơ tất cả hai tay lên khóc ra rả.

Cáu quá, anh chống lại xô đến. Mụ vợ, tuy khóc nhưng vẫn trông trộm, vội bưng mặt, tóc rũ rượi, chạy tót ra ngõ. Chồng không đuổi, anh vớ cái chén uống nước ngoài hiên ném ra sân. Tiếng “cạch” sắc, nhưng hơi rè của một mảnh sành vỡ rạn. Chưa đủ hả giận, anh Hối vẫn còn nghe thấy cái gì tung tức quanh đây. A hai đứa trẻ đương thì nhau khóc. Người bố nóng tính liền phóng cho mỗi đứa một cái bộp tai. Chúng khóc réo nữa và nhẩy xuống bếp. Nhưng, chúng xuống đến cửa bếp thì hai đứa trẻ cùng im khóc. Chúng sợ bóng tối om om và sợ những ông vua bếp tưởng tượng. Rồi dần dần, chỉ còn tiếng thút thít. Và ngoài ngõ còn tiếng ậm ực.

Lúc sau, anh Hối vào phản đi ngủ. Chỉ có hai đứa trẻ vẫn ngồi, rồi nằm ngay xuống trước cửa bếp. Chúng ôm nhau, khò khè ngủ như hai con chó ốm.

Có một lúc, thằng Bang thức giấc. Đôi mắt nó mở thao láo. Nó thấy ông trăng vàng bệch, lơ lửng giữa trời, ở ngay trước mắt. Mắt nó khép lại. Giấc ngủ mê mệt lại tiếp theo.

Sáng hôm sau, hai đứa trẻ thấy chúng trở dậy trên phản, không biết ai bế chúng vào trong nhà lúc nào.

Mẹ đã đi làm từ tờ mờ đất. Còn bố cũng dậy sớm và cũng đi sớm. Nhưng không phải đi làm. Anh ta chạy qua cánh đồng lên đường “cái tây” nậy ít nhựa đường. Mang về, anh nhặt vào cái chén anh đập tối hôm qua rồi cặm cụi lấy nhựa chắp lại, vừa hí hoáy làm, vừa vui miệng hát:

Anh thương cô nàng như lá đài bi

Ngày thì nắng dãi đêm thì dãi sương.

Hai đứa trẻ thấy bố gấn gấn chắp chắp hay hay mắt, xúm lại xem. Thằng Bang ngồi xồm, hai tay luồn dưới khoeo, môi thưỡn ra, dãi chảy rỏ giọt xuống ngực.

Ông giảng không biết nói

- **N**ày em ngồi xuống đây.
- Nói gì anh cứ nói, tôi không ngồi đâu.

Gã đàn ông cười nhạt:

- Gớm làm bộ nhỉ? À, sắp về nhà chồng có khác.

Người con gái im lặng. Nhưng chỉ một lát, rồi cô ấy nói, tiếng nho nhỏ.

- Đừng diếc tôi thế. Tôi đã bảo với anh nhiều lần rồi mà.

Gã đàn ông lại cười, tiếng cười nức nở, như xé ra ở trong cổ họng.

- Em nói những gì nhỉ? Tôi vô tâm quá! Quên mất rồi đấy.

- Thôi, đừng giả cách nữa.

- Tôi có giả cách đâu! Thì em cứ ngồi xuống đây.

Bấy giờ người con gái mới ngồi ghé xuống một bên thềm giếng. Mặt trăng đã tới đỉnh đầu, trĩu ra phía cánh đồng. Trăng về khuya, nét sáng gọn lại. Vòng tròn về góc dưới, bọt mắt một miếng nhỏ.

Người con gái ngồi xuống, thì gã nhích lại gần. Gã nhìn mặt người yêu, ăm ứ muốn nói một câu, nhưng lại thôi. Gã bần thần nhòm xuống giếng. Lòng giếng tối om. Gã ngẩng mặt lên, cái mặt vênh vào và trơ trên một cách vô lý của người say rượu. Gã không nói, nhưng “hừm” một tiếng. Người con gái thấy lạnh lạnh trên gáy. Nàng quay lại đằng sau. Đằng sau là mặt trăng vàng vạc đương ngắm hai người. Dưới đất trước mặt có hai cái bóng. Bàn chân giẫm kê lên bóng chân. Người ta thở cũng nghe tiếng phào. Gã nghiêng má nhìn người yêu. Rồi gã lại thở dài phè phè. Cô gái xua tay lên mặt.

- Gớm! Mùi rượu ghê quá.

- Làm gì mà ghê! Có một chút rượu.

- Thì hãy một chút rượu. Thế là hại vợ hại con.

Người con gái nói một câu vô tâm ấy mà gã thấy đau nhói trong ruột. Lại ức nghẹn lên cổ. Tiếng ức ức ra tiếng ợ. Gã uống rượu thì hại vợ con gã. Gã đã làm gì ra có vợ con. Bấy lâu nay, gã chỉ yêu nó, gã chỉ định lấy nó mà thôi.